

धरान उपमहानगरपालिका

सहकारी संस्थाहरुको अनुगमन प्रतिवेदन

२०७७

प्रतिवेदन

प्रतिवेदक

श्री चन्द्र बहादुर सुवेदी

श्री काजी गिरी

श्री शारदा थापा मगर

श्री भक्ति राज शर्मा

श्री हेमा थलङ्ग

सहकारी अनुगमन समिति

सहकारी संस्थाहरुको अनुगमन प्रतिवेदनः

धरान उपमहानगरपालिका भित्र रहेका र उपमहानगरपालिका स्तरीय कार्यक्षेत्र बनाई संचालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरुलाई अनुगमन गर्ने र राय सुझाव पेश गर्ने धरान उपमहानगरपालिका सहरकी शाखा अन्तर्गत बनेको नगर सहकारी विकास समितिको मिति २०७७/०५/२१ गते बसेको बैठक निर्णय अनुसार गठित अनुगमन समितिले तयार पारेको अनुगमन प्रतिवेदन ।

धरान उपमहानगरपालिका नगर विकास समितिबाट गठित अनुगमन समितिमा समितिका चार जना र सहकारी शाखाका कर्मचारी एक जना गरी पाँच जनाको सहकारी संस्थाहरुको अनुगमन कार्य सम्पन्न गर्नका लागि मिति: २०७७/०५/२१ गते अनुगमन समिति गठन गरिएको थियो । अनुगमन समितिको संयोजकमा सहकारी विकास समितिका सदस्य श्री चन्द्र बहादुर सुवेदीलाई जिम्मेवारी दिईएको थियो । अनुगमन समितिले उपमहानगरपालिका भित्र रहेका ४२ वटा सहकारी संस्थाहरुका पहिलो चरणमा मिति: २०७७/०९/२१ बाट मिति: २०७७/१०/१८ गते सम्ममा अनुगमन कार्य सम्पन्न गरियो । प्रत्येक सहकारी संस्थाहरुको कार्यालयमा पुगि संस्थाको संचालन विधि, संस्थाले सहकारीको मर्म भावना अनुरूप कार्य सम्पादन गरे नगरेको संस्थामा रहेका खाता पाता, गत आर्थिक वर्षसम्मको लेखा परिक्षण गराए नगराएको र हाल सम्मको अवस्थाकाबोरेमा चेक जाँच गर्ने कार्य गरिएको थियो । यसरी चेक जाँच गर्दा संस्थाका सम्भव भए सम्म कार्य समितिका अध्यक्ष, सदस्य र कर्मचारीहरुको रोहवरमा गरिएको थियो । उपमहानगरपालिका सहकारी विकास समितिको यस कार्यले सहकारी संस्थाहरुमा सकारात्मक उर्जा थपिएको छ । धैरै संस्थाहरुबाट यो कार्यलाई निरन्तरताका लागि सुझाव समेत भएको थियो । उनिहरुले अनुगमन टोलिबाट संस्थाले संचालनमा सुधार गर्नु पर्ने कुराहरु आफूले जानी वा नजानी गरेका कमिकम्जोरीलाई सुधार गर्ने र सहकारी मर्म भावना अनुरूप संचालन गर्नु पर्ने र सहकारी सम्बन्धि विद्यमान ऐन कानुन, नियमावली र सहकारी विभागबाट जारी भएका निर्देशनका बारेमा जानकारी लिनु भएको थियो । गत आर्थिक वर्षमा गरिएको अनुगमनको प्रभावले केहि सहकारीमा सकारात्मक सुधार भएको अनुभव गरिएको छ । हाल गरिएको अनुगमनका क्रममा देखिएका कमिकम्जोरी र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु निम्न प्रकार रहेकाछन्:

कमिकम्जोरीहरु:-

१. समयमा साधारण सभा गरी सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन नबुझाउनु ।
२. अन्तिम लेखापरिक्षण समय भित्र सम्पन्न नगराउनु ।

३. सहकारीको मर्म विपरित समुदायलाई प्रलोभन हुनेगरी प्रचार प्रसार गरी बचत संकलन गर्नु।
४. निर्धारित कार्य क्षेत्र भन्दा बाहिर गई बचत संकलन गर्नु।
५. संस्था सदस्यमुखि नभई संचालक तथा कर्मचारीले मात्र फाईदा लिनु।
६. सदस्यको बचत रकम गैर वित्तिय क्षेत्रमा लगानी लागानी गरी संस्थालाई आर्थिक संकट तर्फ लैजानु।
७. सहकारी व्यवस्थापनमा हेलचेक्राई गर्नु र रकम अपचलन गराउनु।
८. संचालक समितिको मात्र एकाधिकार हुनु।
९. संस्था नाफामा रहेता पनि सदस्यहरूमा बाँडफाँड नगर्नु।
१०. संस्थाको मेरुदण्डको रूपमा रहेको जगेडा कोष संचित गर्न उदाशिनता देखाउनु।
११. आफ्नो सेयर सदस्यहरूलाई सहकारी शिक्षा अन्य सुचना प्रदान नगर्नु।
१२. सदस्यको व्यावसायिक वृद्धिको लागि तालिम, सेमिनार तथा गोष्ठि संचालन नगर्नु।
१३. संस्था संचालनका निम्ती आन्तरीक निति तथा कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने।
१४. व्याजदरमा एकरूपता नहुनु साथै अस्वस्थ्य प्रतिस्पर्धा तर्फ अनुमुख हुनु।
१५. सरकारले लागु गरिएको(एकिकृत सुचना प्राणाली) COPOMIS मा स्थाको विवरणहरू राख्न डराउनु।

सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू:

१. अनुगमन कार्यमा देखिएका माथि उल्लेखित कम्जोरीहरूलाई अनिवार्यरूपमा सुधार गर्दै जानु पर्ने। सम्बन्धित निकायले आफ्नो जिम्मेवारी अनुरूप आवश्यक सुझाव सहित कार्बाहीका लागि अग्रसरता देखाउनु पर्ने।
२. सहकारी शिक्षा तथा विद्यमान सहकारी ऐन नियम सम्बन्धि तालिम, सेमिनार, गोष्ठिलाई अझ प्रभावकारी ढंगबाट निरन्तर संचालन गरिनुपर्ने।
३. समय समयमा सहकारीको मर्म भावना र सिद्धान्तलाई समुदाय स्तरमा पुग्ने गरी जनहितमा सुचना जारी गरिनु पर्ने।
४. समुदायको सहकारी मार्फत संकलित बचत रकमको सुरक्षा हुने गरी निति निर्माण गरी संस्थालाई अनिवार्य हुने गरी कार्यान्वयन गराउनु पर्ने।
५. सहकारी शाखाको कार्यालय, कर्मचारीको थप व्यवस्थापन गरी अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाई खराब संस्थालाई कार्बाहीको प्रकृयामा लैजानु पर्ने।

६. सहकारी संस्थामा आवद्ध सदस्यहरुलाई व्यावसायिकतामा हौसला प्रदान गर्न व्यावसायिक तालिम साथै अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।
७. सहकारी संस्थाले उत्पादन गरेका वस्तुहरुको बजारीकरणका लागि सहज वातावरणको निर्माण वा प्रवर्द्धन गरिनु पर्ने । साथै वार्षिक रूपमा राम्रा र उत्कृष्ट सहकारी संस्था छनौट गरी पुरस्कृत गरी प्रोत्साहित गर्नु पर्नु ।
८. सहकारी एकिकरणलाई प्राथमिकतामा राखि अनिवार्य एकिकरणको निति आबलम्बन गर्नु पर्नु ।

हाल संचालनमा रहेको संकट ग्रस्त संस्थाहरु:

- क) चेलीबेटी साकोस- संस्था निरन्तर घाटामा जानु ।
- ख) सयपत्री साकोस- आर्थिक कारोबारमा अनमियता/ नियम विपरित लगानी भएको ।
- ग) पराग सकोस- संस्था निरन्तर घाटामा जानु ।
- घ) पूर्वेली साकोस- संस्था निरन्तर घाटामा जानु ।
- ङ) बुढा सुब्बा साकोस- संस्था निरन्तर घाटामा जानु ।
- च) चिरिजिवी साकोस- संस्थाको घाटामा रहेको अनावश्यक खर्च बढी देखिएको ।
- छ) दृष्टि साकोस- कारोबार पारदर्शि नभएको ।
- ज) विद्याधारी साकोस- कार्यालय नियमित बन्द भएको ।
- झ) कृति साकोस-कारोबार पारदर्शिता नभएको/कार्यक्षेत्र बाहिर कारोबार गरेको ।
- ज) अनमोल साकोस- कार्यालय बन्द रहेको ।
- ट) कृपा साकोस- कारोबार पारदर्शिता नभएको/ खर्च बढि देखिएको ।

अन्तमा सरकारको ३ खम्बे अर्थ निति अन्तर्गत रहेको एउटा खम्बा सहरकी क्षेत्रलाई नेपाल सरकारको संविधान २०७२ मै उल्लेख भए अनुसार सहकारीको सिद्धान्त, मुल्य मान्यता, मर्म र भावना अनुरूप संचालनमा ल्याउन सके समुदायको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक परिवर्तन हुने कुरामा दुईमत छैन । यसैबाट समुदायको र देशकै समृद्धि हुने प्रशस्त आधारहरु रहेकाले दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि सहकारी भन्ने नारा प्रतिपादित भएकोछ । विश्व समुदायबाट पनि विश्वास प्राप्त भएको उत्कृष्ट व्यावसाय हो, सहकार्य, सहकारीता हो । हाल नेपाल भरि ३४ हजार भन्दा माथि विभिन्न प्रकृतिका सहकारी संस्थहरु संचालनमा रहेका छन् । सहकारीलाई गलत मनसाय र प्रवृत्तिले संचालन गर्ने गर्दा बेला बेलामा यो क्षेत्रलाई नै दुषित र बदनाम बनाउने वा धरासायी गराउने समाचार पनि आउने गरेकाछन् । यस्तै अवस्थामा रहने र हामीले समयमा नै ध्यान

नदिने हो भने हाम्रो उपमहानगरपालिका भित्र पनि आगामी दिनमा नराम्भा घटना घट्ने संकेत सम्भावना रहेको देखिन्छ । तसर्थ भविष्यमा हुन सक्ने दुर्घटनालाई परास्त गर्नका लागि हामीले पनि बेलैमा सजग र सतर्कता अपनाई सहकारी संचालन सम्बन्धि निति नियमलाई कडाईका साथ लागु गर्न अनुरोध गर्दै अनुगमनबाट उठाईएका वित्तिय तथा संस्थागत विवरणहरू यसै साथ संलग्न राखि यो अनुगमन प्रतिवेदन पेश गरेका छौं।

अनुगमन समिति-

श्री चन्द्र बहादुर सुवेदी- संयोजक

श्री काजी गिरी-सदस्य

श्री शारदा थापा मगर- सदस्य

श्री भक्तिराज शर्मा-

श्री हेमा थलङ्ग-

सहकारी अनुगमनका क्रममा लिएका केहि फोटोहरु:

